

Consolidarea capacităților în domeniul sănătății publice în Lituania: rolul facultății de sănătate publică

Ramune Kalediene^{1*}

¹Facultatea de Sănătate Publică, Universitatea Lituaniană pentru Științe ale Sănătății

Autor corespondent:

Ramune Kalediene

Decan, Facultatea de Sănătate Publică

Universitatea Lituaniană pentru Științe ale Sănătății

str. Mickevičius, 9; LT-44307

Kaunas, Lituania

e-mail: ramune.kalediene@ismuni.lt

Rezumat

Începând cu anul 1990, sistemul de sănătate din Lituania a cunoscut ample reforme care vizează crearea unui sistem modern și viabil din punct de vedere financiar, care să poată oferi servicii de înaltă probitate și să îmbunătățească calitatea sănătății populației. În prezentul articol, ne propunem să punem în discuție consolidarea capacităților în domeniul sănătății publice prin prisma Facultății de Sănătate Publică (FSP) din cadrul Universității Lituaniene pentru Științe ale Sănătății, în contextul reformării sistemului de sănătate din Lituania.

Formarea specialiștilor și cercetările efectuate în domeniul sănătății publice au evoluat foarte mult pe parcursul ultimelor două decenii la Universitatea Lituaniană pentru Științe ale Sănătății, răspunzând provocărilor și necesităților în procesul reformelor în domeniul sănătății. FSP, fondată în anul 1994, a devenit cel mai mare centru de formare în domeniul sănătății publice din Lituania. Din momentul fondării FSP, și-au încheiat studiile cu succes 606 de absolvenți ai programului de studii de licență în domeniul Sănătății Publice, 348 de absolvenți ai programului de master în domeniul Sănătății Publice și 665 de absolvenți ai programului de master în domeniul Managementului Sănătății Publice, majoritatea acestora încadrându-se în sistemul de sănătate. Cercetările în domeniul sănătății publice efectuate la FSP își largesc sfera de activitate, fapt ce permite formarea și implementarea abordărilor moderne în domeniul sănătății publice și managementului sănătății. Se așteaptă, că atât absolvenții programelor de formare în domeniul sănătății publice, cât și cei ai altor programe conexe din cadrul FPS (spre exemplu, Asistență Socială în Medicină, Psihologie Me-

Capacity building for public health in Lithuania: the role of the faculty of public health

Ramune Kalediene^{1*}

¹Faculty of Public Health, Lithuanian University of Health Sciences

Corresponding author:

Ramune Kalediene

Dean of the Faculty of Public Health

Lithuanian University of Health Sciences

Mickevičius Str. 9; LT-44307

Kaunas, Lithuania

e-mail: ramune.kalediene@ismuni.lt

Abstract

Since 1990, the health sector of Lithuania has been undergoing extensive reform, aiming at creation of a financially sustainable modern health care system that can provide high quality services and improve health of the population. The aim of this paper is to discuss capacity building in public health through the development of the Faculty of Public Health (FPH) at the Lithuanian University of Health Sciences in the context of health care reform in Lithuania.

Public health training and research has developed successfully throughout two decades at the Lithuanian University of Health Sciences, responding to the health challenges and emerging needs in the process of health care reform. The FPH, which was established in 1994, became the biggest public health training centre in Lithuania. Since the establishment of the FPH, 606 graduates from Bachelor program in Public Health, 348 graduates from Master of Public Health and 665 graduates from Master of Management of Public Health successfully completed their studies and majority of them joined Lithuanian health care system. Public health research conducted at the FPH widens its scope and creates new evidence, which enables development and implementation of modern approaches in public health and health management. It is expected, that both the graduates from public health training programs, and other related programs, that are offered at the FPH (e.g. Social Work in Medicine, Health Psychology and Health Informatics) will work closely in the teams contributing to reduction of health

dicală și Informatică Medicală) să activeze în echipe, care să contribuie la reducerea problemelor din domeniul sănătății și să dezvolte cu succes politici în domeniul sănătății în Lituania.

Cuvinte cheie: instruirea în domeniul sănătății publice, consolidarea capacităților, Lituania.

Introducere

Pe parcursul ultimelor decenii, Lituania a cunoscut schimbări politice, sociale și economice majore, transformându-se dintr-o republică a fostei Uniunii Sovietice cu economie puternic centralizată într-un stat independent, cu piață emergentă. Reformele sociale și economice, care au avut loc în Lituania de mai bine de douăzeci de ani, au influențat negativ procesele demografice și sectorul sănătății și, prin urmare, au semnalat necesitatea de accelerare a reformelor în domeniul sănătății. S-a constatat, că modelele de sănătate publică au suferit modificări și că este nevoie urgentă de noi strategii care să reflecte această schimbare. Tot mai mult se vorbește despre faptul, că trebuie să se facă eforturi mari pentru prevenirea problemelor în domeniul sănătății și asigurarea bunăstării populației. Prin urmare, favorizarea unui mediu propice pentru sănătate trebuie să consolideze capacitatea comunității de a îmbunătăți nivelul de ocrotire a sănătății. Consolidarea capacităților în domeniul sănătății publice presupune dezvoltarea durabilă a competențelor, abilităților, structurilor organizaționale, resurselor și angajamentul pentru perfecționarea sectorului sănătății și a altor sectoare. O deosebită importanță trebuie acordată instruirii specialiștilor, care să răspundă nevoilor țării, dar și cercetărilor în domeniul sănătății.

Scopul acestui articol este să prezinte consolidarea capacităților în domeniul sănătății publice prin prisma activității Facultății de Sănătate Publică din cadrul Universității Lituaniene pentru Științe ale Sănătății în contextul reformelor în domeniul sănătății din Lituania.

Reforma sistemului de sănătate din Lituania

Începând cu anul 1990, sectorul sănătății din Lituania a fost supus unor reforme majore cu scopul restructurării și creării unui sistem de sănătate modern și viabil din punct de vedere financiar, care să poată oferi servicii de calitate înaltă. În anul 1991, Parlamentul (*Seimas*) Republicii Lituania a adoptat Conceptul Național de Sănătate, care a stat la baza elaborării și stabilirii politicilor de sănătate și priorităților din domeniu. O atenție deosebită s-a acordat promovării sănătății și prevenirii maladiilor. Conceptul sus-menționat a devenit baza elaborării politicilor de sănătate din Lituania. În anul 1998, parlamentul Lituaniei a aprobat Programul de Sănătate din Lituania pentru anii 1997-2010 [1]. Noul Program de Sănătate pentru anii 2014-2025 urmează să fie aprobat. Strategia Națională de Sănătate Publică a fost aprobată de Guvernul Lituaniei în anul 2001 [2]. Acesta este documentul principal, orientat către modernizarea sistemului de ocrotire a sănătății publice, dezvoltarea potențialului universal de ocrotire a sănătății și adaptarea acestuia la exigențele sporite ale statului. Strategia Națională de Sănătate Publică este un instrument pentru implementarea

challenges and successful health policy development in Lithuania.

Key words: public health training, capacity building, Lithuania.

Introduction

Lithuania experienced enormous political, social and economic changes during the last decades, shifting from being a highly centralized republic of the Soviet Union to an independent state with a newly developing market economy. The social and economic reforms taking place in Lithuania for more than twenty years were negatively changing demographic processes and influenced health, and therefore pointed at the necessity to accelerate reform of the health system in the country. It was acknowledged that patterns of public health have changed, and that there is an urgent need for new strategies and structures to reflect this change. There is increasing recognition that greater efforts are needed in preventing ill-health and creating well-being. Development of supportive environments for health therefore needs to strengthen the community's capacity to achieve better health. Public health capacity building involves developing sustainable skills, competences, organizational structures, resources and commitment to health improvement in health and other sectors. Training of the specialists, responding to the needs of the country, as well as development of health research is considered as of the great importance.

This paper aims at presentation of capacity building in public health through the development of the Faculty of Public Health at the Lithuanian University of Health Sciences in the context of health reform in Lithuania.

Health system reform in Lithuania

Since 1990, the health sector of Lithuania has been undergoing extensive reform, aiming at renovation and creation of a financially sustainable modern health care system that can provide high quality services. In 1991, the Parliament (*Seimas*) of Lithuanian Republic adopted the National Concept of Health, where health policy was formulated and priorities in the field were set. Strong emphasis was given to health promotion and disease prevention. The afore mentioned concept has become a basis for the Lithuanian health policy formulation. In 1998, the Parliament of Lithuania approved Lithuanian Health Program for 1997-2010 [1]. New Lithuanian Health Program for 2014-2025 is in the process of approval. National Public Health Strategy was approved by the Lithuanian Government in 2001 [2]. It is the main document aiming at modernization of public health care system, development of universal public health care potential and adoption of it for the increasing demands of the State. National Public Health Strategy is a tool for implementation of the National Health Concept, Lithuanian health policy, European health policy *Health for*

Conceptului Național de Sănătate, a politicii de sănătate din Lituania, a politicii de sănătate europeană *Sănătate pentru toți în secolul XXI* și a cerințelor politicii de sănătate a UE. Obiectivele Strategiei sunt protecția și promovarea sănătății pe parcursul vieții; reducerea ratei mortalității și morbidității și prevenirea bolilor și leziunilor. În planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei se pune accent deosebit pe consolidarea sănătății publice la nivel local, difuzarea de materiale informative din domeniul sănătății, îmbunătățirea cunoștințelor în domeniul sănătății și responsabilizarea comunității. Reforma în domeniul sănătății din această țară derulează conform Strategiei, încercând să se ia în calcul probleme de sănătate, demografice, de ordin social și economic. Un pas important în implementarea Strategiei Naționale de Sănătate Publică este consolidarea sănătății publice la nivel local prin restructurarea sistemului de sănătate publică și realocarea unor servicii și funcții.

Misiunea programului de sănătate publică este una extinsă și are în vizor mai multe probleme, ceea ce înseamnă că sectorul de sănătate publică nu poate fi gestionat doar de o singură agenție, un grup de profesioniști sau de un anumit segment guvernamental, ci trebuie să fie responsabilitatea agențiilor de la toate nivelurile. În Lituania s-a efectuat o reformă amplă în sistemul de sănătate publică. Stațiile Sanitaro-Epidemiologice care au funcționat în Lituania în timpul perioadei sovietice, au fost reorganizate, în anul 1991, în Centre de Igienă. O schimbare importantă a survenit în anul 1995, când Centrele de Igienă au fost renumite Centre de Sănătate Publică. În anul 2000, unele funcții de control deținute de Centrele de Sănătate Publică au fost atribuite altor instituții, precum Inspectoratul de Stat pentru produsele nealimentare și Serviciul sanitar veterinar și pentru siguranța alimentelor. Zece Centre Regionale de Sănătate Publică au fost înființate în fiecare regiune din Lituania. Implementarea politicilor de sănătate publică nu este doar responsabilitatea guvernului central, ci și a autorităților locale. Majoritatea celor mai eficiente strategii în domeniul sănătății au fost puse în aplicare la nivel regional și local [3]. Ca urmare a Strategiei Naționale de Sănătate Publică și a Planului de Acțiuni, adoptate în anul 2006, Ministerul Sănătății a pregătit acte juridice și programe care încurajează autoritățile locale să înființeze Birouri de Sănătate Publică. În anul 2007, au fost introduse modificări la Legea cu privire la sănătatea publică, apreciind poziția asistenței de sănătate publică la nivel de stat și la nivel local și stabilind că autoritățile municipale trebuie să fie acelea care înființează Birourile de Sănătate Publică – instituții locale pentru asistență în domeniul sănătății publice. Una dintre cele mai importante funcții ale asistenței de sănătate publică, definită prin legea sus-amintită, este monitorizarea domeniului de sănătate publică în vederea obținerii informației cu privire la sănătatea populației și factorii de risc dominanți, precum și planificarea și implementarea programelor locale de sănătate publică. De asemenea, menționăm implementarea programelor de stat în domeniul sănătății publice, promovarea sănătății și educarea, în special, a copiilor și tinerilor, difuzarea informației și cooperarea cu alte instituții relevante de stat, organizații non-guvernamentale, comunități, familii și alte sectoare și parteneri. Primele Bi-

All 21st Century and requirements of the health policy of the EU. Objectives of the Strategy are health protection and health promotion through the whole individual's life span; reduction of the mortality and morbidity rates, and prevention of diseases and injuries. Particular emphasis in the action plan of the implementation of the Strategy is given to strengthening public health at municipal level, wider dissemination of health information, increasing of health literacy and community empowerment. Lithuanian health reform is developing according to the Strategy, trying to take into account current health, demographic, social and economic challenges. One of the important steps in implementation of the National Public Health Strategy is strengthening public health at municipal level by reorganization of public health system and reallocating some services and functions.

The public health mandate is very broad, involving a multitude of concerns. It follows that public health cannot be done by one agency, professional group or level of government, but must be the responsibility of agencies at all levels. Large reform of public health system was carried out in Lithuania. Sanitary-Epidemiological Stations, which were acting in Lithuania during the Soviet period, were reorganized into Hygiene Centres in 1991. Important change was made in 1995, when Hygiene Centres were named as Public Health Centres. Some of the Public Health Centres inspection functions were delegated to the other institutions, such as State Non Food Products Inspectorate and State Food and Veterinary Service in 2000. Ten Regional Public Health Centres were established in each county of Lithuania. Implementation of health policy is the responsibility not only of central government, but also of the local authorities. Many of the most successful health strategies have been developed at regional or local level [3]. Following the National Public Health Strategy and Action Plan, adopted in 2006, Ministry of Health prepared legal acts and programs that encourage local authorities to establish Public Health Bureaus. Amendments to the Law on Public Health Care were made in 2007, defining public health care at the State and local level and settling that municipalities have to establish their local institutions – Public Health Bureaus – for the local public health care. One of the main public health care functions, defined by the law mentioned above, is monitoring of public health for getting full-scale information on the population's health and dominating risk factors, as well as planning and implementing local public health programs. This also includes participation and implementation of the State public health programs, health promotion, especially child and youth health promotion and education, dissemination of the information and cooperation with other relevant State institutions, non-governmental organizations, communities, families, other sectors and partners. In 2006, first Bureaus started, and, consequently, by the end of 2014 there were 42 municipal Public Health Bureaus established in Lithuania. Other remaining municipalities provide public health services by agreements made with other municipalities that have Public Health Bureaus. This fast movement was mostly

rouri și-au început activitatea în anul 2006, iar către sfârșitul anului 2014, în Lituania existau deja 42 de Birouri municipale de sănătate publică. Responsabilitatea celorlalte unități locale este oferirea serviciilor de sănătate publică prin intermediul acordurilor stabilite cu alte autorități municipale, care dețin Birouri de Sănătate Publică. Aceste modificări au fost, în mare parte, influențate de implementarea cu succes a Programului de Stat pentru Dezvoltarea Asistenței de Sănătate Publică la Nivel Local [4]. Principalul scop al acestui document este îmbunătățirea sănătății populației prin sporirea accesului la servicii calitative de sănătate publică la nivel comunitar, determinând rolul important al politicii de sănătate publică la nivel local, înființând Birouri de Sănătate Publică, îmbunătățind calificările și competențele profesioniștilor din domeniu. Ministerul Sănătății a stabilit funcțiile obligatorii atribuite Birourilor, precum și calificările necesare pentru a le deține. Majoritatea specialiștilor angajați în Birourile de Sănătate Publică sunt profesioniști în domeniul monitorizării sănătății, promovării sănătății, educația pentru sănătate și sănătatea publică a copiilor și tinerilor. Cu toate acestea, nu toate Birourile dețin acele funcții obligatorii sau personal calificat. Majoritatea Birourilor de Sănătate Publică se axează pe promovarea și monitorizarea sănătății, deși în centrul atenției se află îngrijirea medicală a copiilor și tinerilor, implementată de către personalul de sănătate publică din școli. Prin urmare, s-a luat decizia ca acești specialiști să se alăture Birourilor, astfel făcând posibilă buna coordonare și calitatea monitorizării și promovării sănătății în școli. Birourile adună informația necesară din rezultatele testelor de sănătate efectuate de medicii de familie. De asemenea, există exemple de bune practici în domeniu pentru a proiecta o bază de date care să permită accesul personalului medical calificat la fișele medicale, frecventarea școlii de către elevi și motivele pentru care aceștia absentează. Este absolut necesar ca în structurile recent înființate să fie angajat personal competent în domeniul sănătății publice. Se simte, de asemenea, nevoia unor noi specialiști precum cei din domeniul informaticii medicale, psihologiei medicale și lucrători sociali care să se implice activ în sectorul sănătății aflat în ascensiune.

Activitatea Facultății de Sănătate Publică din Kaunas

Universitatea Lituaniană pentru Științe ale Sănătății (ULSS) oferă o gamă largă de programe de instruire în domeniul sănătății publice cu implicarea specialiștilor din domeniu. Istoria ULSS începe în anul 1919, odată cu înființarea Cursurilor Superioare de Medicină, reorganizate în anul 1922 în Facultatea de Medicină a Universității din Lituania. În anul 1950, a fost înființat Institutul Medical din Kaunas, care a fost reorganizat, în 1989, în Academia Medicală din Kaunas, iar în anul 1998 – în Universitatea de Medicină din Kaunas. În 2010, Parlamentul Republicii Lituania a adoptat decizia de a fuziona Universitatea de Medicină din Kaunas și Academia Veterinară din Lituania. Această nouă instituție a fost denumită Universitatea Lituaniană pentru Științe ale Sănătății. Elementele structurale academice de bază ale ULSS sunt Academia Medicală și Academia Veterinară. Academia Medicală este constituită din 5 facultăți: Facultatea de Medicină, Facultatea de Odontologie,

influențat de implementarea cu succes a State Program for Developing Public Health Care at Local Level [4]. This document has its main purpose – to strengthen citizens' health by improving accessibility of good quality public health services in communities, making public health policy important at local level, establishing Public Health Bureaus, as well as improving qualifications and skills of public health professionals. Ministry of Health has defined the mandatory positions that have to be maintained in the Bureaus, as well as qualification requirements to hold them. Majority of specialists employed in Public Health Bureaus are professionals in health monitoring, health promotion, health education, and child and youth public health. However, not all Bureaus have all those mandatory positions or qualified professionals to hold them. Most of Public Health Bureaus focus on health promotion and monitoring, although child and youth health care is in spotlight, which is implemented by schools public health professionals. Therefore the decision was taken that these specialists should join the structure of Bureau, enabling better coordination and quality of health monitoring and promotion in schools. Bureaus gather the required information from child health checks, performed by family doctors. There are also good examples of practise in this field to design an electronic database, which enables access of health professionals to health records, attendance of school and the reasons of school absence. Competent public health professionals are highly needed to be employed in those newly developing structures. There is also an obvious need for other specialists, such as health informatics, health psychologists and social workers to be involved in the rapidly developing health care sector.

Activity of the Faculty of Public Health in Kaunas

Lithuanian University of Health Sciences (LUHS) is offering a full range of training in public health with different specialties in the area. The history of LUHS goes back to 1919 when the Higher Medical Courses were established, which were reorganised to the Faculty of Medicine of the University of Lithuania in 1922. In 1950, Kaunas Medical Institute was established, which was reorganised to Kaunas Medical Academy in 1989 and to Kaunas University of Medicine in 1998. In 2010, the Parliament of the Republic of Lithuania passed the resolution to merge Kaunas University of Medicine and the Lithuanian Veterinary Academy. This new institution was named the Lithuanian University of Health Sciences. The basic academic structural elements of LUHS are the Medical Academy and the Veterinary Academy. The Medical Academy has 5 faculties: Faculty of Medicine, Faculty of Odontology, Faculty of Pharmacy, Faculty of Nursing, and Faculty of Public Health (FPH).

The development of modern public health training and research at LUHS has deep historical roots. Public health training as a separate subject of teaching started to evolve from the main body of biomedical training at Kaunas University of Medicine a few decades ago. The FPH was established at University in 1994. The structure of the FPH is presented in Figure 1.

Facultatea de Farmacie, Facultatea de Asistență Medicală și Facultatea de Sănătate Publică (FSP).

Derularea instruirii moderne în domeniul sănătății publice și cercetării la ULSS are rădăcini istorice foarte adânci. Instruirea în domeniul sănătății publice ca obiect de predare separat a început să se dezvolte de la organul principal de instruire biomedicală la Universitatea de Medicină din Kaunas cu câteva decenii în urmă. Structura FSP este prezentată în Figura 1.

FSP cuprinde nu doar departamente academice. În componența sa intră și Institutul de Cercetare în domeniul sănătății, responsabil pentru promovarea cercetărilor în domeniul sănătății publice la Universitate și nu numai.

Misiunea FSP este să contribuie la îmbunătățirea nivelului sănătății populației prin:

- oferirea unui nivel înalt de instruire în domeniul sănătății publice, dezvoltarea abilităților și competențelor;
- încurajarea cercetărilor în domeniul sănătății publice;
- participare activă la strategia de dezvoltare a sistemului de sănătate, implementarea politicilor și evaluare;
- implicarea altor organizații în vederea educării, planificării și cercetării în domeniul sănătății publice sau a managementului sănătății pentru a răspunde nevoilor societății.

Programul pentru obținerea diplomei de licență în Sănătate Publică a fost inițiat în anul 1994. Acesta a fost primul program de studii, care abordează problemele sistemului modern de sănătate publică din Lituania. Treptat, programul a evoluat în conformitate cu cerințele în continuă schimbare ale societății și problemele actuale în domeniul sănătății publice. În anii 1997 și 1998, au fost lansate programele de Master în Managementul Sănătății Publice

The FPH consists not only from academic departments, but also involves Institute of Health Research, which is responsible for developing and promoting public health research at the University and beyond.

The mission of the FPH is to contribute to health improvement of the population by:

- providing high level of training in public health, developing professional skills and competencies;
- stimulating public health research;
- active participation in health strategy development, policy implementation and evaluation;
- engaging with other organizations with the view to education, planning and research in public health or health management for responding to society's needs.

The Bachelor program in Public Health started in 1994.

This was the first study program covering the issues of modern public health in Lithuania. The program was gradually developing according to the changing needs of the society and contemporary challenges in public health. In 1997 and 1998, the Master programs in Management of Public Health (MMPH) and Master of Public Health (MPH), respectively, were launched. The part-time MMPH program was developed, meeting the needs of working professionals in 2000. Since 2005, the MPH program in English is offered for international students. The programs are attracting students from all over Lithuania and foreign countries. The number of the graduates from Bachelor, MPH and MMPH programs is presented in Figure 2.

In 2003, the peer review of the Association of Schools of Public Health of the European Region (ASPHER) was performed that focused on the MMPH

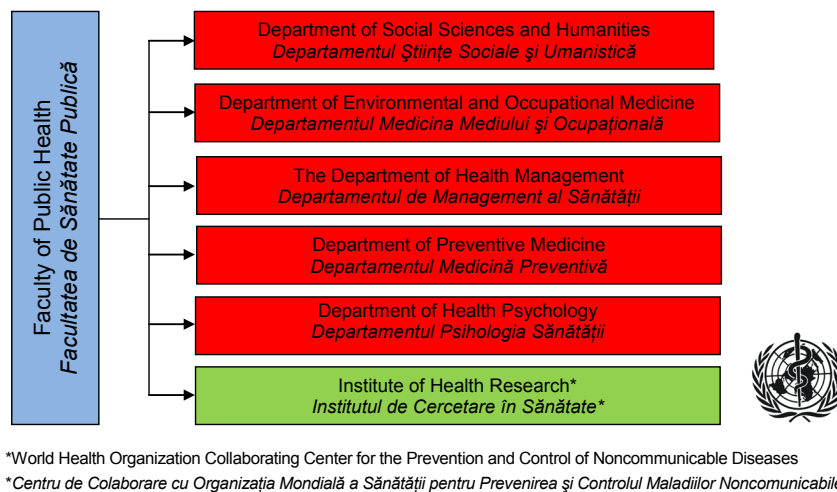


Fig. 1 Structura administrativă a Facultății de Sănătate Publică
Fig. 1 Administrative structure of Faculty of Public Health

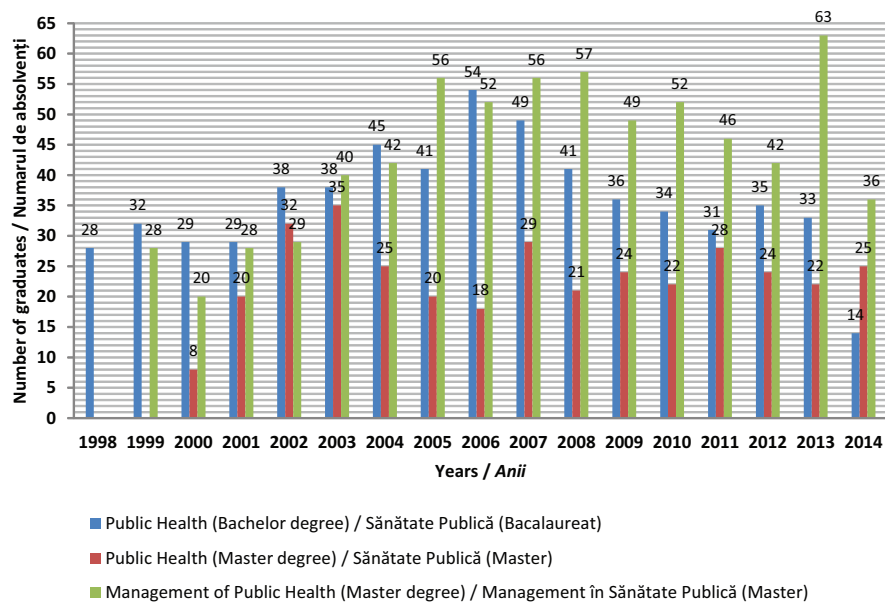


Fig. 2 Numărul de absolvenți ai programelor de instruire în domeniul sănătății publice
Fig. 2 Number of graduates of training programs in public health

(MMSP), respectiv – Master în Sănătate Publică (MSP). În anul 2000, a fost elaborat programul de MMSP cu frecvență redusă pentru persoanele încadrate în câmpul muncii. Începând cu anul 2005, studenții străini beneficiază de programul de MSP în limba engleză. Programele atrag studenți de pe întreg teritoriul Lituaniei, dar și din alte țări. Numărul studenților de la nivelul Licență și programele de MSP și MMSP este indicat în Figura 2.

În anul 2003, *Asociația Școlilor de Sănătate Publică din Regiunea Europeană* (ASPHER) a efectuat evaluări *inter pares*, care s-au axat pe programul MMSP. Deși programul a fost evaluat pozitiv, s-au făcut, totuși, unele recomandări pentru îmbunătățirea acestuia. În scopul ameliorării programelor de studii s-au luat în calcul recomandările evaluatorilor. Ultima acreditare națională a tuturor programelor din domeniul sănătății publice a avut loc în anul 2014. Toate programele au corespuns criteriilor și li s-a dat acreditare deplină. Având în vedere nevoile naționale, în cadrul FSP au fost elaborate cu succes mai multe programe. Programul de licență în Asistență Medicală cu acordarea diplomei cu titlul „*Licențiat în Asistență Socială*” și Programul de licență în Psihologie Medicală cu acordarea diplomei cu titlul „*Licențiat în Psihologie*” atrag tot mai mulți studenți. În proces de implementare este noul program de master în Psihologie Medicală, care va fi pus la dispoziția studenților în anul 2015.

FSP activează în strânsă colaborare cu Universitatea de Tehnologie din Kaunas. Ca răspuns la strategiile naționale și internaționale, s-a decis să se formeze un program comun la nivel universitar în Informatică Medicală. Informatica Medicală este un domeniu multidisciplinar, care se dezvoltă foarte rapid. Acesta elaborează modalități inovatoare de a utiliza cunoștințele și informația în promovarea sănătății și îmbunătățirea asistenței medicale. Deoarece abilitățile persoanelor instruite în domeniul informaticii medicale presupun o combinație de elemente din domeniul informaticii și sănătății, aceste persoane pot fi de un real folos în diferite medii profesionale.

Informatica Medicală sprijină tehnologia informațională în domeniul sănătății, practicilor medicale, cercetărilor în medicină și informatică medicală și implică sisteme, precum evidența electronică a datelor medicale, a sănătății și schimbul de date medicale. Acest program nou de studii va pune la dispoziție două specializări:

- (1) tehnologia de e-sănătate, care este concepută în vederea oferirii unor competențe profunde în analiza și formarea sistemelor de informație, inclusiv interfețe pentru utilizator și tehnologii de rețea, competențe, date suplimentare și statistici matematice;
- (2) informatica biomedicală, care este concepută în vederea oferirii competențelor suplimentare, proceselor biomedicale și înțelegerea psihologiei, dezvoltarea sistemelor mobile și integrate, prelucrarea semnalelor.

Cea mai recentă inițiativă a FSP este elaborarea unui program nou de master în *Medicina Lifestyle*. Există o necesitate tot mai mare pentru abordări nu doar pentru populație în general, dar și pentru individ, în particular, în ceea ce privește

program. The general assessment of the program was positive; nevertheless, several recommendations for improvements were made. The changes based on the recommendations of both reviews were taken into account in order to improve the study programs. The latest National accreditation of all the programs in public health took place in 2014. All programs were acknowledged as very well-developed and received full accreditation. Based on the national needs, several other programs were successfully developed at the FPH. Bachelor of Social Work in Medicine program with a Bachelor of Social Work degree awarded, and Bachelor of Health Psychology program with a Bachelor of Psychology degree awarded are attracting more and more students. New Master program in Health Psychology is in the process of implementation and will be opened for the students in 2015.

FPH works in close collaboration with Kaunas University of Technology. Responding to the global and national strategies, the decision was made to establish joint degree undergraduate program in Health Informatics. Health Informatics is multidisciplinary and one of the fastest growing business fields in health care. It develops innovative ways to put information and knowledge to use in promoting health and improving health care. Because their skill sets combine information and health domains, individuals with health informatics training can play unique and increasingly important roles in a wide range of professional settings.

The health informatics supports health information technology, medical practice, medical research and medical informatics and involves systems such as electronic health records as well as electronic medical records, and health information exchange. Two specializations in this new study program will be provided:

- (1) E-health Technology is designed to provide deeper competencies in information systems analysis and design, including user interfaces and network technologies, competencies provide additional data mining and mathematical statistics;
- (2) Biomedical Informatics is designed to provide additional competencies biomedical processes and understanding of physiology, mobile and embedded system development, signal processing.

The most recent initiative in the FPH, is development of the new Master program in Lifestyle Medicine. It is acknowledged that there is an obvious need for not only population based, but also individual based approach of disease prevention. Interest of population in support and guidance in health improvement, as well as the need in individual consultations in the area of nutrition change, developing plans of physical activity, reducing alcohol consumption, quitting smoking, and coping with stress is growing. This need creates unfavourable space for non-evidence based and non-professional activities in the country, which could be dangerous for people approaching such help. Therefore, this was considered as the right moment to develop new evidence-based curriculum for the new yet very much needed area of lifestyle medicine to

prevenirea maladiilor. Este tot mai vădit interesul populației în sprijinul și orientarea spre îmbunătățirea sănătății, dar și nevoia de consultări individuale în domeniul modificării dietei, elaborarea planurilor de activitate fizică, reducerea consumului de alcool, renunțarea la fumat și gestionarea situațiilor stresante. Această necesitate face loc interpretărilor care nu sunt bazate pe dovezi sau profesionalism, ceea ce ar putea fi periculos pentru oamenii care solicită ajutor. De aceea, acum este momentul oportun să se elaboreze un curriculum bazat pe dovezi pentru *Medicina Lifestyle* – un domeniu nou, dar și necesar în vederea prevenirii, tratamentului și scăderii indicilor tot mai mari de maladii cronice. Acest curriculum este văzut ca un model emergent pentru alte școli din domeniul științelor sănătății, care va influența, forma și inspira curriculum-ul mult prea tradițional din școlile de medicină și sănătate publică din Lituania și, probabil, din alte țări din Uniunea Europeană. Noul program de instruire în domeniul *Medicinii Lifestyle* va fi introdus în anul 2016.

Contribuția la cercetarea și elaborarea politicilor naționale și internaționale

ULSS este una din cele mai mari instituții din Lituania care desfășoară activități de cercetare în domeniul biomedicinii. În paralel cu studiile universitare, ULSS este implicată în științe fundamentale și aplicate, alte activități științifice, oferind condițiile necesare pentru ca studenții să obțină competențe științifice, asigurând calificarea cercetătorilor și profesorilor și actualizând materialul predat cu noi cunoștințe teoretice și practice. Între anii 1970-1990, la universitate s-au desfășurat cercetări în domeniul medicinei preventive și epidemiologia maladiilor non-comunicabile, formând un centru bine-cunoscut datorită realizărilor și implicării în proiecte coordonate de Organizația Mondială a Sănătății (OMS), cum sunt MONICA, CINDI/INTERHEALTH etc. FSP este implicată în mod activ în cercetări în domeniul sănătății atât la nivel național, cât și la nivel internațional. Institutul de cercetări în domeniul sănătății de la FSP este un centru care colaborează cu OMS în cercetare și instruire în epidemiologie și prevenirea bolilor cardiovasculare și a altor maladii cronice non-comunicabile. FSP este un organism academic modern, ce se ocupă de cercetări care corespund standardelor internaționale înalte și contribuie la dezvoltarea politicilor în domeniul sănătății prin oferirea consultanței și profesionalism.

Scopul cercetărilor la FSP este să evalueze tendințe, determinanți și modele de sănătate ale lituanienilor și să colecteze noi dovezi pentru dezvoltarea politicilor de sănătate publică și îmbunătățirea calității sănătății și vieții. Pentru recunoașterea standardelor înalte de cercetare, FSP are tradiții durabile în proiecte de colaborare cu cercetători din întreaga lume în domeniul sănătății publice, participând la studii epidemiologice, precum Comportamentul legat de sănătate la elevi (HBSC), FINBALT Monitorul Sănătății și altele. Cercetătorii de la Facultate profită de schimb internațional și mobilitate, dar au și un potențial ridicat de cercetare și colaborare internațională. Pe lângă aceasta, există un potențial lingvistic de a comunica cu alte state din spațiul post-sovie-

more effectively prevent, treat and reverse the burgeoning rates of chronic diseases. This curriculum is envisioned as an emerging model for other schools within the health sciences that will influence, shape and inspire the more traditional curricula offered in schools of medicine and public health in Lithuania, and, hopefully, other countries of the European Union. The new training program in Lifestyle Medicine will be introduced in 2016.

Contribution to the national and international health research and policy making

LUHS is one of the largest institutions in Lithuania, carrying out biomedical scientific research. In parallel to university studies, LUHS is involved in fundamental and applied sciences, other scientific activities, providing necessary conditions for students to acquire scientific skills, assuring the professional qualification of researchers and educators and updating teaching material with new knowledge in science and practice. Research in the area of preventive medicine and epidemiology of non-communicable diseases was developed at the University in 1970-1990, which became a well-known centre due to achievements and involvement in the World Health Organisation (WHO) projects, such as MONICA, CINDI/INTERHEALTH etc. The FPH is actively involved in health research both at national and international levels. Institute of Health Research at the FPH is a WHO collaborating centre for research and training in epidemiology and prevention of cardiovascular and other chronic non-communicable diseases. FPH is a modern academic body, conducting research that corresponds to high international standards and contributes largely to health policy development through consultancy and expert work.

The aim of the research of the FPH is to evaluate trends, determinants and patterns of health of the Lithuanian population, and to collect new evidence for Lithuanian health policy development and improvement of health and quality of life. As recognition of high level research standards, FPH has long-lasting traditions in joint projects and collaboration with researchers worldwide in the field of public health, participating in epidemiological studies such as Health Behaviour of School Aged Children (HBSC), FINBALT Health Monitor and others. Researchers of the Faculty have good possibilities for international exchange and mobility, as well as high potential to export research and develop international collaboration. There is still language potential to communicate with other Post-Soviet countries and experience in health system reform that can be internationally shared. The specific experience cumulated during transition period serves as a bridge from high democracy developed countries to developing countries in Eastern part of Europe. One of the biggest advantages of the FPH is wide interdisciplinarity, when all health components can be found in one place, starting from possibility for clinical research at the university hospital, different screening programs at the population level, epidemiological, sociological and psychological research. New areas of research such as

tic și experiență în reforma sistemului sănătății, care poate fi împărtășită la nivel internațional. Experiența acumulată pe parcursul perioadei de tranziție servește ca o punte de legătură între țările democratice dezvoltate și statele în curs de dezvoltare din Europa de Est. Unul din cele mai mari avantaje ale FSP este interdisciplinaritatea, atunci când toate componentele sunt interdependente, pornind de la posibilitatea pentru cercetare clinică la spitalul universității, diferite programe de screening la nivel de populație, cercetări sociologice, psihologice și în domeniul epidemiologiei. Printre noile domenii de cercetare în derulare la FSP și la care participă noi parteneri și grupuri de cercetare sunt: e-sănătate și m-sănătate, genele și interacțiunile de mediu, valorificarea volumelor mari de date, *biofeedback*-ul, cercetările experimentale ale comportamentului și dezvoltării umane, cercetarea funcțiilor cognitive și altele. Facultatea contribuie în mod activ la formularea și implementarea politicilor de sănătate prin participarea activă în domenii, precum: Legislația privind organizarea și funcționarea sistemului de sănătate, legislația împotriva fumatului, dezvoltarea politicii cu privire la alcool, contribuția la dezvoltarea strategiei de sănătate mintală, strategia de stat pentru alimentație și nutriție.

Concluzii

Instruirea în domeniul sănătății publice și cercetării a evoluat pe parcursul ultimelor decenii la ULSS. FSP a devenit cel mai mare centru de instruire în domeniul sănătății publice în Lituania. De la fondarea FSP, 606 de absolvenți ai programului de licență în Sănătate Publică, 384 de absolvenți ai programului de MSP și 665 de absolvenți ai programului de MMSP și-au încheiat studiile și au obținut diplome eliberate de universitate. Majoritatea acestora s-au orientat către sistemul de asistență medicală din Lituania. Cercetările în domeniul sănătății publice efectuate la FSP își largesc orizontul și creează elemente noi pentru dezvoltarea și implementarea unor idei moderne în sănătate publică și asistență medicală. Se așteaptă ca atât absolvenții programelor din domeniul sănătății publice, cât și cei din cadrul altor programe de la FSP (de exemplu, *Asistență Socială în Medicină, Psihologie Medicală și Informatică Medicală*) să activeze în echipe orientate către reducerea problemelor de sănătate și dezvoltarea cu succes a politicilor de sănătate din Lituania.

Declarația de conflict de interese

Autorul declară lipsa conflictelor de interese financiare și nonfinanciare.

Referințe/references

1. Ministerul Sănătății al Lituaniei. Programul Lituanian de sănătate 1997-2010. Vilnius: Ministerul Sănătății al Lituaniei, 1998; Decizia nr. VII-833.
2. *Seimas*-ul Republicii Lituania. Strategia Națională de Sănătate Publică 2006-2013. Vilnius: *Seimas*-ul Republicii Lituania, 2001. Online la: http://www3.lrs.lt/pls/inter/w2008_home.home?p_kalb_id=2 [Accesat: 26.01.2015].

e-health and mobile health research, gene and environmental interactions, big data research, biofeedback, experimental research of behaviour and human development, research of cognitive functions and others are rapidly developing at the FPH, involving new partners and research groups into the process. Faculty is contributing actively to health policy formulation and implementation, through active participation in development of health system legislation, smoke free legislation, alcohol control policy development, contribution to mental health strategy development, State food and nutrition strategy and other areas.

Conclusions

Public health training and research has developed successfully throughout two decades at the LUHS. The FPH became the biggest public health training centre in Lithuania. Since the establishment of the FPH, 606 graduates from Bachelor program in Public Health, 348 graduates from MPH and 665 graduates from MMPH completed their studies and were awarded with diplomas of the University. Majority of them joined Lithuanian health care system. Public health research conducted at the FPH widens its scope and creates new evidence for development and implementation of modern approaches in public health and health care. It is expected, that both the graduates from public health training programs, and other related programs, that are offered at the FPH (e.g. Social Work in Medicine, Health Psychology and Health Informatics) will work closely in the teams contributing to reduction of health challenges and successful health policy development in Lithuania.

Declaration of conflicting interests

The author declares no financial and non-financial conflict of interests.

3. Observatorul european pentru sisteme și politici de sănătate. Health Targets in Europe. Learning from experience. *Observatory Studies Series* N 13. Copenhaga: Organizația Mondială a Sănătății, 2008.
4. Ministerul Sănătății al Lituaniei. Programul de Stat pentru Dezvoltarea Asistenței de Sănătate Publică la Nivel Local 2007-2010. Vilnius: Ministerul Sănătății al Lituaniei, 2006. Online la: <http://www.sam.lt/go.php/lit/English>[Accesat: 26.01.2015].